

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4027

[Total No. of Pages : 2

[5934]-101

LL.M.

101 : INTRODUCTION TO LEGAL THEORY

(2014 Pattern) (Semester - I) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory & out of the remaining attempt any three questions.*
- 2) *Question No. 6 carries 14 marks and remaining questions carry 12 marks each.*

Q1) "The aim of Social engineering is to build as efficient a structure of Society as possible which requires the satisfaction of the maximum of wants with the minimum of friction and waste". Roscoe Pound. Comment.

Q2) Critically examine the "Rawls' Theory of Justice" and its applicability to Indian Legal System.

Q3) Discuss St. Thomas Aquinas' different kinds of Natural Law.

Q4) Kelson's analysis of Law is based on weak and defective Grundnorm. Explain.

Q5) Elucidate Frank's view on lawyers to come out of childish mentality and become complete adult jurist.

Q6) Write short notes (any two) :

- a) Fact Skeptics
- b) Karl Llewellyn's contribution.
- c) Gunman Theory.
- d) Internal Morality.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4027

[5934]-101

L.L.M.

INTRODUCTION TO LEGAL THEORY
(2014 Pattern) (Semester - I) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि उर्वरित पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) “सोशल इंजिनीअरिंगचे उद्दिष्ट समाजाची शक्य तितकी कार्यक्षम रचना तयार करणे हे आहे ज्यासाठी कमीतकमी कष्टात जास्तीत जास्त गरजा पूर्ण करणे आवश्यक आहे.” रोस्को पाउंड यांची टिप्पणी विशद करा.
- प्रश्न 2) “रॉल्स थिअरी ऑफ जस्टिस” आणि त्याची भारतीय कायदेशीर व्यवस्थेसाठी लागू होणारी योग्यता तपासा.
- प्रश्न 3) सेंट थॉमस एक्विनास यांच्या विविध प्रकारच्या नैसर्गिक कायद्याची तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 4) हेन्स केल्सन यांचे कायद्याविषयीचे विश्लेषण कमकुवत आणि दोषपूर्ण ग्रंडनॉर्मवर आधारित आहे. स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) बालिश मानसिकतेतून बाहेर पडून पूर्ण प्रौढ न्यायशास्त्रज्ञ होण्यासाठी वकिलांवर फ्रँकचे मत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 6) शॉर्ट्स नोट्स लिहा : (कोणत्याही दोन)
अ) संशयवादी तथ्य
ब) कार्ल लेलेवेलीन यांचे योगदान.
क) बंदूकधारी सिद्धांत
ड) अंतर्गत नैतिकता

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4226

[Total No. of Pages : 2

[5934]-102

LL.M. - I (Semester - I)

102 : CONSTITUTIONAL LAW OF INDIA

(2014 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *Attempt any four questions and Questions number 6 is compulsory.*
- 2) *All questions carry 12 marks and Question no. 6 carries 14 marks.*

Q1) Whether concept of Procedure established by Law under Art. 21 has undergone any change from the inception of Constitution? Explain with appropriate Case laws.

Q2) Art. 14 permit the 'Reasonable classification' but prohibit "class legislation" examine the above statement with the help of appropriate case laws. Also examine the test of reasonable classification.

Q3) Express your views on the concept of social justice as reflected in the Indian Constitution of India. Support your answer with appropriate case laws.

Q4) "Preamble of the Constitution is part and Parcel of the Constitution" DO you agree? Support your answer with appropriate case laws.

Q5) Critically examine the Right to Freedom of Speech and Expression. What are the restrictions on it?

Q6) Explain the merits and demerits of the Uniform Civil Code in India.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4226

[5934]-102

LL.M. - I (Semester - I)

102 : भारताचा घटनात्मक कायदा

(2014 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा आणि प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे.
- 2) सर्व प्रश्नांना 12 गुण आहेत आणि प्रश्न क्रमांक 6 मध्ये 14 गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1)** भारतीय संविधानाच्या कलम 21 मध्ये नमुद 'कायद्याद्वारे स्थापित योग्य प्रक्रिया' या संकल्पनेत भारतीय संविधानाच्या स्थापनेपासून काही बदल झाला आहे का? योग्य न्यायिक निर्णयांसह तुमचे उत्तर सिद्ध करा.
- प्रश्न 2)** कलम, 14 'वाजवी वर्गीकरण' ला परवानगी देते परंतु "वर्ग कायदे" प्रतिबंधित करते योग्य केस कायद्यांच्या मदतीने वरीत विधानाचे परीक्षण करा. वाजवी वर्गीकरणाची चाचणी देखील तपासा.
- प्रश्न 3)** भारतीय संविधानात प्रतिबंधित झालेल्या सामाजिक न्यायाच्या संकल्पनेवर आपले मत व्यक्त करा. योग्य न्यायिक निर्णयांसह तुमचे उत्तर सिद्ध करा.
- प्रश्न 4)** "संविधानाची प्रस्तावना हा राज्यघटनेचा अविभाज्य भाग आहे" तुम्ही सहमत आहात का? योग्य न्यायिक निर्णयांसह तुमचे उत्तर सिद्ध करा.
- प्रश्न 5)** अभिव्यक्ती आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या अधिकाराचे टिकात्मक परीक्षण करा. त्यावर काय निर्बंध आहेत?
- प्रश्न 6)** भारतातील समान नागरी संहितेचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4028

[Total No. of Pages : 4

[5934]-103

LLM - I (Semester - I)

LEGAL RESEARCH METHODOLOGY

(2014 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No .6 is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) "Science begins with observation and ultimately return to observation for its final validation". Explain the various types of observation methods used for data collection, along with its merits and demerits. **[12]**

Q2) Theory which is not fully tested is called hypothesis and hypothesis is called as a heart of research which give direction to research. Explain your answer with illustration. **[12]**

Q3) What do you mean by data processing? Explain in detail the tools of data processing and analysis. **[12]**

Q4) What is legal research? Give a comparative account of doctrinal and non-doctrinal research methods and point out their significance in legal research.**[12]**

Q5) Examine in detail the advantages and disadvantages of Case Study Method and Survey Method in Socio-legal Research. **[12]**

P.T.O.

Q6) Write detailed notes (any two) :

[14]

- a) Null Hypothesis
- b) Sampling Frame
- c) Sample Size
- d) Legal Reasoning

Total No. of Questions : 6]

PA-4028

[5934]-103

LLM - I (Semester - I)

कायदेशीर संशोधन पद्धती

(2014 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नां पैकी कोणतेही तीन सोडवा.

2) उजवीकडील आकृत्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) “विज्ञानाची सुरुवात निरीक्षणाने होते आणि शेवटी त्याच्या अंतिम प्रमाणीकरणासाठी निरीक्षणाकडे परत येते” डेटा संकलनासाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या निरीक्षणपद्धतीं गुण आणि तोटे सह स्पष्ट करा. [12]

प्रश्न 2) ज्या सिद्धांताची पूर्ण चाचणी केली जात नाही त्याला गृहीतक म्हणतात आणि संशोधनाला दिशा देणारे संशोधनाचे गाभा असे गृहीतक म्हणतात. तुमचे उत्तर उदाहरणासह स्पष्ट करा. [12]

प्रश्न 3) डेटा प्रोसेसिंग म्हणजे काय? डेटा प्रोसेसिंग आणि विश्लेषणाची साधने तपशीलवार सांगा. [12]

प्रश्न 4) कायदेशीर संशोधन म्हणजे काय? सैद्धांतिक आणि गैर-सैद्धांतिक संशोधन पद्धतींची तुलनात्मक माहिती द्या आणि कायदेशीर संशोधनात त्यांचे महत्त्व दर्शावा. [12]

प्रश्न 5) सामाजिक-कायदेशीर संशोधनातील केसस्टडीपद्धत आणि सर्वेक्षण पद्धतीचे फायदे आणि तोटे तपशीलवार तपासा. [12]

प्रश्न 6) तपशीलवार नोट्स लिहा (कोणत्याही दोन) :

[14]

- अ) शून्यगृहीतक
- ब) नमुनाफ्रेम
- क) नमुनाआकार
- ड) कायदेशीरतर्क

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4029

[Total No. of Pages : 2

[5934]-104

LL.M. (Semester - I) (Cluster - I)

LAW (International Law)

Introduction to International Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *Question No. 1 is compulsory, it carries 14 marks.*
- 2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Write notes on any two of the following :

- a) Draft Articles of the ILC
- b) Diplomatic Immunities
- c) Treaties and Customs as a Source of International Law
- d) Law of Air and Outer Space - General Perspective

Q2) Lauterpacht observed that 'the orthodox positivist doctrine has been explicit in the affirmation that only states are subjects of International Law'. In the light of this statement discuss the Subjects of International Law.

Q3) Explain the Settlement of Disputes by States by Use of Force. Support your answer with the provisions of UN Charter and apt illustrations.

Q4) Write a detailed note on Relationship between International Law and Municipal Law.

Q5) Elucidate the meaning, nature, theories & kinds of State Succession.

Q6) Discuss in detail the general principles on which the criminal jurisdiction is claimed by States.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4029

[5934]-104

LL.M. (Semester - I) (Cluster - I)

LAW (International Law)

Introduction to International Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Paper - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. त्यास 14 गुण आहेत.
- 2) उर्वरित कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.

- अ) ILC चा मसुदा लेख
- ब) राजनैतिक सूट
- क) करार आणि रीति - आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्रोत
- ड) वायु आणि बाह्य अवकाशाचे नियम - सामान्य दृष्टीकोन

प्रश्न 2) लौटरपाचत ने असे निरीक्षण केले कि 'ऑर्थोडॉक्स पॉझिटिव्ह सिद्धांत हे पुष्टीकरणात स्पष्ट केले गेले आहे की केवळ राज्ये आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे विषय आहेत' या विधानाच्या प्रकाशात आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या विषयांवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) बळाचा वापर करून राष्ट्रांद्वारे विवादांचे निराकरण स्पष्ट करा. यूएन चार्टरच्या तरतुदी आणि योग्य उदाहरणसह तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्रश्न 4) आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि राष्ट्रीय कायदा यांच्यातील संबंधांवर तपशीलवार टीप लिहा.

प्रश्न 5) राज्य उत्तराधिकाराचा अर्थ, स्वरूप, सिद्धांत आणि प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) राज्यांनी ज्या सामान्य तत्वांवर फौजदारी अधिकारक्षेत्राचा दावा केला आहे त्याबद्दल तपशीलवार चर्चा करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4030

[Total No. of Pages : 2

[5934]-105

LL.M.

PRINCIPLES OF CORPORATE LAW

Cluster - II : Business Law

(2014 Pattern) (Paper - IV) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory carrying 14 marks.*
- 2) *Out of the remaining attempt any three. Each carries 12 marks.*

Q1) Explain the evolution and growth of Corporate Law in India. **[12]**

Q2) How many types of Share Capital are contemplated according to provisions of Companies Act, 2013. **[12]**

Q3) Explain the types of business transacted in different types of Meetings conducted under Companies Act, 2013. **[12]**

Q4) Explain the difference between Oppression and Mismanagement, cite relevant provisions of Companies Act, 2013 and landmark judgments. **[12]**

Q5) Explain the legal framework of Corporate Government in India. **[12]**

Q6) Write Short notes on any 2 of the following : **[14]**

- a) Evolution of Corporate Social Responsibility and its relevance in the present scenario.
- b) Powers of Tribunal under Companies Act 2013.
- c) Difference between Amalgamation, Reconstruction, Mergers and take-over of Companies.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4030

[5934]-105

LL.M.

PRINCIPLES OF CORPORATE LAW

Cluster - II : Business Law

(2014 Pattern) (Paper - IV) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) प्रश्न क्रमांक 6 मध्ये 14 गुण असणे अनिवार्य आहे.
- 2) उर्वरित प्रयत्नांपैकी कोणतेही तीन प्रत्येकाला 12 गुण.

-
- प्रश्न 1)** भारतातील कॉर्पोरेट कायद्याची उत्क्रांती आणि वाढ स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 2)** कंपनी कायदा, 2013 च्या तरतुदीनुसार किती प्रकारच्या शेअर कॅपिटलचा विचार केला जातो. [12]
- प्रश्न 3)** कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत आयोजित विविध प्रकारच्या मीटिंगमध्ये व्यवहार केलेल्या व्यवसायाचे प्रकार स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 4)** दडपशाही आणि गैरव्यवस्थापन यांच्यातील फरक स्पष्ट करा, कंपनी कायदा, 2013 च्या संबंधित तरतुदी आणि ऐतिहासिक निकालांचा उल्लेख करा. [12]
- प्रश्न 5)** भारतातील कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सची कायदेशीर चौकट स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 6)** खालीलपैकी कोणत्याही 2 वर संक्षिप्त टिप्पणी लिहा : [14]
- अ) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीची उत्क्रांती आणि सध्याच्या परिस्थितीत त्याची प्रासंगिकता.
 - ब) कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत न्यायाधिकरणाचे अधिकार.
 - क) एकरूपीकरण, पुनर्रचना, विलीनिकरण आणि कंपन्यांचे अधिग्रहण यातील फरक.

□□□

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4031

[Total No. of Pages : 4

[5934]-201

F.Y. LL.M. (Semester - II)

202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW

(2014 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory; it will carry 14 marks.*
- 2) *Answer any three out of the remaining; each will carry 12 marks.*

Q1) Critically analyse the provisions of emergency under different constitutions of the world, evaluating the impact of the emergency on the rights of the citizens.

Q2) ‘Amendment of the Constitution can take place only by following the special process laid down therein’ -Evaluate the given statement in the light of the Indian and American Constitution with the support of relevant case-laws.

Q3) Discuss the role of judicial review in the development of Constitutional law under different Constitutions.

Q4) The study of the governance of any country would be incomplete without the study of its Constitutional law. Comment on the given statement mentioning the significance and importance of Comparative Constitutional Law.

Q5) Describe the limitations imposed by written constitutions on the functioning of the executive and legislative bodies.

P.T.O.

Q6) Write Short Notes on (Any Two)

- a) Parliamentary Privileges
- b) Co-operative Federalism
- c) Presidential form of Governance
- d) Anti-defection Law

Total No. of Questions : 6]

PA-4031

[5934]-201

F.Y. LL.M. (Semester - II)

202 : तुलनात्मक घटनात्मक कायदा
(2014 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) प्रश्न क्रमांक 6 सोडवणे अनिवार्य आहे; तो 14 गुणांचा प्रश्न आहे.
- 2) उरलेल्या पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या; प्रत्येक प्रश्न 12 गुणांचा आहे.

-
-
- प्रश्न 1)** नागरिकांच्या हक्कांवर आणीबाणीच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करून, जगातील विविध संविधानांतर्गत आणीबाणीच्या तरतुदींचे टीकात्मक विश्लेषण करा.
- प्रश्न 2)** 'संविधानात नमूद केलेल्या विशेष प्रक्रियेचे पालन करूनच संवधान दुरुस्ती होऊ शकते' – दिलेल्या विधानाचे भारतीय आणि अमेरिकन राज्यघटनेच्या आणि संबंधित कोर्टाच्या निकालांच्या आधारे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 3)** वेगवेगळ्या संविधानांतर्गत घटनात्मक कायद्याच्या विकासामध्ये न्यायालयीन पुनरावलोकनाच्या (जुडीशियल रिव्हिव) भूमिकेची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** 'कोणत्याही देशाच्या राज्यकारभाराचा अभ्यास त्याच्या घटनात्मक कायद्याच्या अभ्यासाशिवाय अपूर्ण आहे' – वरील विधानाच्या आधारे कॅंपॅरिटिव्ह कॉन्स्टिट्यूशनल लॉ च्या अभ्यासाचे महत्त्व सांगा.
- प्रश्न 5)** कार्यकारी मंडळ (एक्झिक्युटिव्ह) आणि कायदे मंडळाच्या (लेजिस्लेचर) कामकाजावर लिखित संविधानांनी लादलेल्या मर्यादांचे वर्णन करा.

प्रश्न 6) खालीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त स्वरूपाची टिप्पणी (शॉर्ट नोट्स) लिहा :

- अ) संसदीय विशेषाधिकार
- ब) सहकारी संघराज्य (कॉपरेटिव्ह फेडरॅलिझम)
- क) अध्यक्षीय शासन पद्धती
- ड) पक्षांतर विरोधी कायदा

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4032

[Total No. of Pages : 2

[5934]-202

L.L.M. (Semester - II)

**203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY AND STATUTORY
INTERPRETATION**

(2014 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory and attempt 3 questions out of 5.*
- 2) *All questions carry 12 marks and question no 6 carry 14 marks.*

Q1) Is Delegated Legislation subjected to any control? Substantiate your answers with relevant cases.

Q2) “The Constitution of India is a living document and is subject to formal and informal amendments” Discuss in the light of methods of constitutional interpretation.

Q3) Discuss at length Internal Aids of statutory interpretation. Discuss the significance of preamble in interpretation of the Constitution of India.

Q4) The Golden rule is an extension of the Literal Construction Rule. Discuss the statement in the light of Rv. Allen.

Q5) Discuss at length External Aids of statutory interpretation. Explain the significance of the Law Commission Report in law making.

Q6) Write Short Notes (Any two) :

- a) Relationship between Law and Morality.
- b) Use of dictionaries in Interpretation of Statute.
- c) Law and Public Opinion.
- d) *Non Obstante* Clause.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4032

[5934]-202

L.L.M. (Semester - II)

203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY AND STATUTORY
INTERPRETATION

(2014 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि 5 पैकी 3 प्रश्न करा.

2) सर्व प्रश्नांना 12 गुण आहेत आणि प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत.

प्रश्न 1) प्रत्यायोजित कायदे कोणत्याही नियंत्रणाच्या अधीन आहेत का? तुमची उत्तरे संबंधित प्रकरणांसह सिद्ध करा.

प्रश्न 2) “भारतीय राज्यघटना हा एक जिवंत दस्तऐवज आहे आणि तो औपचारिक आणि अनौपचारिक सुधारणांच्या अधीन आहे” घटनात्मक अर्थ बोध व करण्याच्या पद्धतीच्या प्रकाशात चर्चा करा.

प्रश्न 3) वैधानिक स्पष्टीकरणाच्या ‘अंतर्गत सहाय्यांची/इंटरनल एड्स’ विस्तृत चर्चा करा. भारतीय राज्यघटनेच्या अर्थ बोधातील प्रस्तावनेच्या/प्रीएम्बलच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) सुवर्ण नियम/गोल्डन रुल हा शाब्दिक अर्थ बोध नियमाचा/लिटरल रुलचा विस्तार आहे. आर वि. अल्लनच्या निर्णयाच्या प्रकाशात वरील विधानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) वैधानिक स्पष्टीकरणाच्या ‘बाह्य सहाय्यांची/एक्सटर्नल एड्स’ विस्तृत चर्चा करा. कायदा निर्मितीमध्ये विधी आयोगाच्या अहवालाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) खालील कोणत्याही 2 वर संक्षिप्त टिप्पणी लिहा.

- कायदा आणि नैतिकता यांच्यातील संबंध
- कायद्याच्या अर्थ बोधामध्ये शब्दकोशांचा वापर
- कायदा आणि सार्वजनिक मत
- नॉन ऑब्सटॅनटे क्लाऊज

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4235

[Total No. of Pages : 4

[5934]-203

F.Y. LL.M. (Semester - II)

CLUSTER - I (International Law)

**204 : INTRODUCTION TO INTERNATIONAL
INSTITUTIONS**

(2014 Pattern) (Credit System) (Paper - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory, it will carry 14 marks.*
- 2) *Answer any three questions out of the remaining; each carry 12 marks.*

Q1) Write short notes on any TWO of the following :

- a) League of Nations
- b) International Labor Organization (ILO)
- c) International Criminal Court (ICC)
- d) SAARC

Q2) “International Organizations (IOs) are created by multilateral agreement among nation- states. Their purpose is to foster international cooperation in areas such as security, law. economic, social matters and diplomacy.” Discuss in detail the significance and functions of International Organizations.

Q3) “The purposes of UNO (United Nations Organization) are to maintain international peace and security, develop friendly relations among nations, achieve international cooperation, and be a center for harmonizing the actions of nations.” In the light of the statement examine the achievements of UNO.

Q4) ‘NATO (North Atlantic Treaty Organization) is a collective security system. its independent member states agree to defend each other against attacks by third parties’. Discuss in detail the History, structure and achievement of the NATO.

P.T.O.

Q5) Critically examine - “ICJ (International Court of Justice) is not a court in true sense”.

Q6) “Not only the states but also International organizations are also subject of International law”. Discuss the Legal Personality of International Organizations in International Law.

Total No. of Questions : 6]

PA-4235

[5934]-203

F.Y. LL.M. (Semester - II)

CLUSTER - I (International Law)

204 : आंतरराष्ट्रीय संस्थांचा परिचय

(2014 Pattern) (Credit System) (Paper - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण आहेत.
- 2) उर्वरित कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर लिहा.

- अ) लीग ऑफ नेशन्स
- ब) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटना (ILO)
- क) आंतरराष्ट्रीय फौजदारी न्यायालय (ICC)
- ड) सार्क (SAARC)

प्रश्न 2) “आंतरराष्ट्रीय संस्था (IOs) राष्ट्र-राज्यांमधील बहुपक्षीय कराराद्वारे तयार केल्या जातात. सुरक्षा, कायदा आर्थिक, समाजिक बाबी आणि मुत्सद्देगिरी यासारख्या क्षेत्रात आंतरराष्ट्रीय सहकार्य वाढवणे हा त्यांचा उद्देश आहे.” आंतरराष्ट्रीय संस्थांचे महत्त्व आणि कार्ये यांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 3) “आंतरराष्ट्रीय शांतता आणि सुरक्षा राखणे, राष्ट्रांमध्ये मैत्रीपूर्ण संबंध विकसित करणे, आंतरराष्ट्रीय सहकार्य साध्य करणे आणि राष्ट्रांच्या कृतींमध्ये सामंजस्य निर्माण करणे हे UNO (युनायटेड नेशन्स ऑर्गनायझेशन) चे उद्दिष्टे आहेत.” विधानाच्या प्रकाशात UNO च्या कामगिरीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) “NATO (उत्तर अटलांटिक ट्रीटी ऑर्गनायझेशन) ही एक सामूहिक सुरक्षा व्यवस्था आहे, तिचे स्वतंत्र सदस्य राष्ट्र तृतीय पक्षांच्या हल्ल्यांपासून एकमेकांचे रक्षण करण्यास सहमत आहेत”. NATO चा इतिहास, रचना आणि उपलब्धी यांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्रश्न 5) समीक्षेने तपासा – “ICJ (आंतरराष्ट्रीय न्यायालय) खऱ्या अर्थाने न्यायालय नाही”.

प्रश्न 6) “केवळ राज्येच नाही तर आंतरराष्ट्रीय संस्था देखील आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या अधीन आहेत”. आंतरराष्ट्रीय कायद्यातील आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या कायदेशीर व्यक्तिमत्त्वावर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4033

[5934]-204

[Total No. of Pages : 2

LL.M. - I

BUSINESS LAW (Specialization Cluster - II)

205 : Law of Contract - General Principles

(2014 Pattern) (Semester - II) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *A sixth question is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) *Sixth question carry 14 marks and all remaining questions carries 12 marks each.*

Q1) Define Free Consent. When the consent is said to be caused by the Mistake and state its effects. Give suitable illustrations.

Q2) Define contract of sale of goods and its essentials. How does it differ from Agreement to sell?

Q3) What are the remedies for the breach of contract? Discuss the limitation of actions.

Q4) Explain the rules of Acceptance with appropriate case-laws.

Q5) Explain the definition of “partnership” and “partnership firm” and discuss the relationship of partners with one another.

Q6) Write a Short Notes on (Any Two):

- a) Essentials of valid contract.
- b) Finder of goods.
- c) Unpaid seller.
- d) Restitution of Benefit.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4033

[5934]-204

LL.M. - I

BUSINESS LAW (Specialization Cluster - II)

205 : Law of Contract - General Principles

(2014 Pattern) (Semester - II) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सहावा प्रश्न अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहिण्याचा प्रयत्न करा.
2) सहाव्या प्रश्नाला 14 गुण आहेत आणि उर्वरित सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) मुक्त संमती परिभाषित करा. जेव्हा चुकीमुळे संमती येते असे केंव्हा म्हटले जाते तेव्हा त्याचे परिणाम काय आहेत. योग्य उदाहरणे द्या.

प्र.2) वस्तूच्या विक्रीचा करार परिभाषित करा. ते अग्रिमंत सेलपेक्षा वेगळे कसे आहे?

प्र.3) कराराच्या उल्लंघनासाठी कोणते उपाय आहेत? कृतींच्या मर्यादांची चर्चा करा.

प्र.4) योग्य केस-कायद्यांसह स्वीकृतीचे नियम स्पष्ट करा.

प्र.5) “भागीदारी” आणि “भागीदारी फर्म” ची व्याख्या स्पष्ट करा आणि भागीदारांच्या एकमेकांशी असलेल्या संबंधांबद्दल चर्चा करा.

प्र.6) शॉर्ट नोट्स लिहा : (कोणत्याही दोन)

- अ) वैध कराराच्या आवश्यक गोष्टी
- ब) वस्तू शोधक
- क) अनपेड विक्रेता
- ड) लाभाची परतफेड

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4034

[Total No. of Pages : 2

[5934]-301

S.Y. L.L.M.

**301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory & Out of the remaining attempt any three questions.*
- 2) *Question No.6 carries 14 Marks and all other questions carry 12 marks each.*

Q1) Discuss the advantages of the integrated Model for social transformation as against Conflict model for social transformation.

Q2) Do you think the philosophy of Sarvodaya is an alternative to legal strategy to bring about social change? Discuss in detail the contribution of Vinobaji Bhave in Bhoodan Movement.

Q3) Stratification and discrimination based on caste hinders social transformation. Discuss the judicial intervention to invalidate caste-based discrimination.

Q4) What is the role of Election Commission in India? Support your answer by citing relevant constitutional provisions and judicial decisions in this regard.

Q5) Explain in detail problems and perspectives in relation to right to information under right to information Act in the democracy of India. Is there any difference between right to know and right to information under Constitution of india? Support your answer with relevant material in this regard.

Q6) Write short notes on ANY TWO :

- a) Religion as a divisive factor.
- b) Interrelation of law and culture.
- c) Law as an instrument of social transformation.
- d) Gram Nyayalaya.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4034

[5934]-301

S.Y. L.L.M.

LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि उर्वरित प्रश्नां पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) सामाजिक परिवर्तनासाठी एकात्मिक मॉडेलचे फायदे विरूद्ध सामाजिक परिवर्तनासाठी संघर्ष मॉडेलचे फायदे अशी चर्चा करा.

प्र.2) सामाजिक बदल घडवून आणण्यासाठी सर्वोदयाचे तत्वज्ञान कायदेशीर धोरणाला पर्याय आहे असे तुम्हाला वाटते का? भूदान चळवळीतील विनोबाजी भावे यांच्या योगदानाची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.3) जातीवर आधारित स्तरीकरण आणि भेदभाव सामाजिक परिवर्तनात अडथळा आणतात. जात-आधारित भेदभाव अमान्य करण्यासाठी न्यायालयीन हस्तक्षेपाची चर्चा करा.

प्र.4) भारतातील निवडणूक आयोगाचे कार्य काय आहे? या संदर्भात संबंधित घटनात्मक तरतुदी आणि न्यायालयीन निर्णयांचा हवाला देऊन तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.5) भारताच्या लोकशाहीत माहिती अधिकार कायद्यांतर्गत माहितीच्या अधिकाराच्या संदर्भात समस्या आणि दृष्टीकोन तपशीलवार स्पष्ट करा. भारतीय राज्यघटनेनुसार जाणून घेण्याचा अधिकार आणि माहितीचा अधिकार यात काही फरक आहे का? या संदर्भात संबंधित सामग्रीसह आपल्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.6) कोणत्याही दोन वर नोट्स लिहा:

- धर्म एक फूट पाडणारा घटक
- कायदा आणि संस्कृतीचा परस्परसंबंध
- कायदा हा सामाजिक परिवर्तनाचे एक साधन
- ग्रामन्यायालय

✘ ✘ ✘

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4035

[Total No. of Pages : 2

[5934]-302

S.Y. LL.M.

**302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Questions No. 6 is compulsory. Out of the remaining questions, answer any three questions.*
- 2) *Question No. 6 carries 14 marks and all other questions carry 12 marks each.*

Q1) Explain the concept of genetic engineering and also explain moral and ethical implications of the use of genetic engineering.

Q2) Explain the significance of science and technology in legal proceedings.

Q3) What do you mean by forensic science? Explain the significance of forensic science in criminal cases.

Q4) Critically examine the impact of human rights in science and technology.

Q5) Explain the nexus between Science, technology and law and also explain the need of legal control of science and technology.

Q6) Write notes on Any two:

- a) Clinical trials
- b) Precautionary principle in sustainable development
- c) Human rights in the context of nuclear technology
- d) Development of law of privacy

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4035

[5934]-302

S.Y. LL.M

302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
2) प्रश्न क्रमांक 6 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्न प्रत्येकी 12 गुणांचे आहेत.

प्र.1) अनुवांशिक अभियांत्रिकी संकल्पना स्पष्ट करा आणि अनुवांशिक अभियांत्रिकीच्या वापराचे नैतिक परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.2) कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) न्यायवैद्यक शास्त्र म्हणजे काय? फौजदारी प्रकरणांमध्ये न्यायवैद्यक शास्त्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.4) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील मानवी हक्कांच्या प्रभावाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्र.5) विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि कायदा यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा आणि विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या कायदेशीर नियंत्रणाची गरज स्पष्ट करा.

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) क्लिनिकल चाचण्या
- ब) शाश्वत विकासातील सावधगिरीचे तत्व
- क) आण्विक तंत्रज्ञानाच्या संदर्भात मानवी हक्क
- ड) गोपनीयतेच्या कायद्याचा विकास

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4036

[Total No. of Pages : 2

[5934]-303

L.L.M.

INTERNATIONAL LAW

303 : Private International Law

(Specialisation Subject Cluster-I)

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Question No.1 is Compulsory, it carries 14 marks.*
- 2) Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Write notes on any two of the following.

- a) Lex fori
- b) Proof of foreign Law and Exclusion of Foreign Law.
- c) Enforcement of Awards under the Foreign Awards (Recognition and Enforcement) Act, 1961.
- d) Stay of suits-forum of Selection and Arbitration under Jurisdiction of Courts.

Q2) Define private International Law and significance of the Private International Law.

Q3) Explain the concept of Domicile, Nationality and Residence under Private International Law.

Q4) Discuss the traditional rule for recognition and enforcement of Foreign Judgement.

Q5) Write a detailed note on the doctrine of Renvoi with the help of apt illustrations and suitable case laws.

Q6) Discuss in detail the Law of Obligations with respect of Contracts under Rome Convention.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4036

[5934]-303

L.L.M.

INTERNATIONAL LAW

303 : Private International Law

(Specialisation Subject Cluster-I)

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे, त्याला 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.

- अ) लेक्स फॉरी
ब) परदेशी कायद्याचे प्रमाण आणि अपवाद
क) परदेशी निवाडा (मान्यता आणि अंमलबजावणी) कायदा, 1961 अंतर्गत निवाड्यांची अंमलबजावणी
ड) खटल्यांवरील मनाई - न्यायालयांच्या अधिकारक्षेत्रांतर्गत निवड मंच आणि लवाद

प्र.2) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायदा म्हणजे काय? आणि त्याचे महत्त्व परिभाषित करा.

प्र.3) खाजगी आंतरराष्ट्रीय कायद्यांतर्गत अधिवास, राष्ट्रीयत्व आणि वास्तव या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4) परदेशी निवाड्याची मान्यता आणि अंमलबजावणी संदर्भातील पारंपारिक नियमावर चर्चा करा.

प्र.5) योग्य उदाहरणे आणि योग्य त्या न्यायनिवाड्यांच्या मदतीने रेनवोर्डच्या सिद्धांतावर तपशीलवार टीप लिहा.

प्र.6) रोम कन्व्हेंशन अंतर्गत कराराच्या संदर्भात दायित्वांच्या कायद्याची तपशीलवार चर्चा करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4037

[Total No. of Pages : 2

[5934]-304

S.Y. LL.M.

BUSINESS LAW (Cluster-II)

304 : Consumer Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory. It carries 14 Marks.*
- 2) *Out of the remaining attempt any three. Each carries 12 marks.*

Q1) Explain in brief the important features of the Consumer Protection Act, 2019?
[14]

Q2) “Modern State functions as the protector or dispenser of social service, industrial manager, economic controller and as arbitrator, and has to take within its functional ambit the protection of consumer.” In the light of the above statement explain as to how the Consumer Protection Act has helped in the development of consumer jurisprudence in India. [12]

Q3) What Consumers Rights are guaranteed under Consumer Protection Act? [12]

Q4) What is Central Consumer Protection Authority (CCPA)? Explain the powers and functions of CCPA. [12]

Q5) Elucidate the conflict between Consumer Protection Act and other enactments with the help of relevant provisions. [12]

Q6) Critically analyze the role of consumer Dispute Redressal Agencies constituted under the consumer Protection Act. [12]

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PA-4037

[5934]-304

S.Y. LL.M.

BUSINESS LAW (Cluster-II)

304 : Consumer Law

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
2) प्रश्न क्रमांक 1 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रत्येकी 12 गुणांचे आहेत.

प्र.1) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 ची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये थोडक्यात सांगा. [14]

प्र.2) “आधुनिक राज्य सामाजिक सेवेचे संरक्षक किंवा वितरक, औद्योगिक व्यवस्थापक, आर्थिक नियंत्रक आणि मध्यस्थ म्हणून कार्य करते आणि ग्राहकांचे संरक्षण त्यांच्या कक्षेत घेणे आवश्यक आहे.” वरील विधानाच्या प्रकाशात ग्राहक संरक्षण कायद्याने भारतातील ग्राहक न्यायशास्त्राच्या विकासात कशी मदत केली आहे हे स्पष्ट करा.

प्र.3) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत ग्राहकांच्या कोणत्या हक्कांची हमी दिली जाते? [12]

प्र.4) केंद्रीय ग्राहक संरक्षण प्राधिकरण (CCPA) म्हणजे काय? CCPA चे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा. [12]

प्र.5) संबंधित तरतुदींच्या सहाय्याने ग्राहक संरक्षण कायदा आणि इतर अधिनियमांमधील संघर्ष स्पष्ट करा. [12]

प्र.6) ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत स्थापन केलेल्या ग्राहक विवाद निवारण एजन्सीच्या भूमिकेचे गंभीरपणे विश्लेषण करा. [12]

✘ ✘ ✘

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4225

[Total No. of Pages : 4

[5934]-401

S.Y. LL.M.

SPECIALISATION SUBJECT CLUSTER - I

(International Law)

(International Economic Law)

(2014 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Question No.6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
- 2) Attempt any three questions out of remaining questions, each will carry 12 marks.*

Q1) Explain the types and role of foreign Investment and discuss measures to regulate and control foreign Investment. **[12]**

Q2) Explain the development and Evolution of International Economic Law in the Pre and Post World War Period. **[12]**

Q3) Critically Evaluate the Impact Of International Economic Law On Labour Relation. **[12]**

Q4) Discuss the functions and role of United Nations Conference on Trade and Development (U.N.C.TAD) in International Economic Law. **[12]**

Q5) Trace Origin and Development of NIEO and assess the Impact of NIEO on the Economic Relations. **[12]**

P.T.O.

Q6) Write detailed notes (Any two) :

[14]

- a) Attempts for a Multilateral Investment Agreement
- b) Asian Development Bank
- c) Common Heritage of Mankind and Economic Relations
- d) The Significance of GATS.

Total No. of Questions : 6]

PA-4225

[5934]-401

S.Y. LL.M.

स्पेशलायझेशन विषय क्लस्टर - I

(आंतरराष्ट्रीय कायदा)

(आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायदा)

(2014 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण असतील.
- 2) उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा, प्रत्येकाला 12 गुण असतील.

प्रश्न 1) विदेशी गुंतवणुकीचे प्रकार आणि भूमिका स्पष्ट करा आणि विदेशी गुंतवणुकीचे नियमन आणि नियंत्रण करण्यासाठी उपायांवर चर्चा करा. [12]

प्रश्न 2) महायुद्धपूर्व आणि नंतरच्या काळात आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याचा विकास आणि उत्क्रांती स्पष्ट करा. [12]

प्रश्न 3) श्रम संबंधांवर आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याच्या प्रभावाचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा. [12]

प्रश्न 4) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्यातील व्यापार आणि विकास (U.N.C.TAD) वरील संयुक्त राष्ट्र परिषदेची कार्ये आणि भूमिका यावर चर्चा करा. [12]

प्रश्न 5) NIEO ची उत्पत्ती आणि विकास शोधणे आणि आर्थिक संबंधांवर NIEO च्या प्रभावाचे मूल्यांकन करा. [12]

प्रश्न 6) तपशीलवार नोट्स लिहा (कोणत्याही दोन) :

[14]

- अ) बहुपक्षीय गुंतवणूक करारासाठी प्रयत्न
- ब) आशियाई विकास बँक
- क) मानवजातीचा सामान्य वारसा आणि आर्थिक संबंध
- ड) GATS चे महत्त्व

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PA-4038

[Total No. of Pages : 1

[5934]-402

LL.M. - II (Business Law)

BANKING AND NEGOTIABLE INSTRUMENT

(2014 Pattern) (Semester - IV) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *A sixth question is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) *Sixth question carry 14 marks and all remaining questions carries 12 marks each.*

Q1) The development of banking system in the world is a unique contribution to the mankind. Discuss in detail various functions of Bank.

Q2) What are the various benefits provided to the special classes of customer like lunatics and minor, partnership, corporations and local authorities.

Q3) Critically examine the provisions of Banking Regulation Act, 1949 establishing social control over the bank.

Q4) What is meant by a holder in due course? What are privileges of holder in due course under the Negotiable Instruments Act?

Q5) What do you mean by negotiable instrument? What are the different kind of Negotiable Instruments? Explain essentials of statutory negotiable instruments.

Q6) Write note: (Any Two)

- a) Suspension and winding up.
- b) Banker's lien.
- c) Credit Control by RBI.
- d) Dishonour of cheque.

